

ד"ר מיכה גודמן- הרמב"ם ושפינוזה: פילוסופים ששינו את העולם

מפגש 2

יש שלושה מנגנוני הסתרה בספר 'מורה נבוכים': ראשית, הרמב"ם מכמין את הקודים בראשי פרקים, שנית, הסתירות שנמצאות בספר. היצירה הזו היא יצירה הוליסטית, ולא ניתן להבין פרק אחד מבלי להבין את המכלול. שלישית, אם פענחתם את הסוד- אל תפוצו אותו. בניגוד ל'משנה תורה' אין כאן כוונה להיות בהיר, אלא לייצר אליטה שתצליח לפענח את הספר.

יש משחק סכום אפס תיאולוגי בין אלוהים לבין הדת- ככל שהדת יותר עוצמתית האל יותר קטן, מכיוון שהדת היא מערכת טקסים ופעולות שכשאנחנו מבצעים אותה, אנחנו מאמינים שביכולתנו להשפיע על אלוהים. אצל הרמב"ם אלוהים הוא מחוץ לתחום השפעת האדם. זה מקטין את הדת, אבל מגדיל את אלוהים.

לפי אריסטו, מה שמייצר את המידות שלנו זה הפעולות שלנו, אנחנו רגילים לחשוב שהפעולות נובעות מהאישיות שלנו, אבל אריסטו טוען שזה גם עובד הפוך: לדוגמא, אם אדם קמצן ינסה לתת יותר לאחר, זה יהיה לו קל יותר. ויהפוך להיות חלק ממנו. המעשים יוצרים תכונות.

המידה הטובה לפי אריסטו (ואחר כך גם לפי הרמב"ם) היא דרך האמצע בין תכונות סותרות, איזון בין המידות. איך עושים זאת? באמצעות אימון.

הבאת האישיות לידי שלמות לפי הרמב"ם היא תהליך הפיכתו לנביא - הנביא גם מגיע לשלמות שכלית (פילוסוף/מדען), גם מגיע לשלמות מוסרית (הצדיק), גם לשלמות מבחינת הכוח המדמה שלו (האמן, כלומר היכולת). (של האדם להנכיח רשמי חושים גם בהעדרם) ואפילו מבחינה גופנית (על גבול האתלט).

מדוע הרמב"ם מכנה את התהליך הזה כנבואה? כי כשכל המידות הטובות נמצאות, כל השלמויות שלי גורמים לי לראות את העולם שהוא ברא בצורה עמוקה ובהירה יותר. הנבואה איננה בניגוד לחוקי הטבע, והנביא אינו על-אדם, אלא הוא האדם, זהו מימוש מלא של פוטנציאל התכונות האנושיות, והישג אנושי, לא התגלות אלוהית.

אם כך מה יהודי בכל זה? אם המצוות זה פרקסים שמאזן את האישיות שלך, ונבואה זה הישג של האישיות שלך? איך כל זה קשור ליהדות? והרי הרמב"ם הוא לא אופוזיציה ליהדות, הוא המיינסטרים ביהדות.. על כל זאת במפגש (: הבא

מיכה גודמן רמב"ם ושפינוזה 2

נוגעים במבנה של מורה נבוכים ובמתח הפנימי שבו .. התקופה שבו הוא מחבר את הפרשנות למקרא היא 11.50 כשהוא בורח מאנדלוסיה .. פלישת המוואחדים .. במסעו הוא מגיע לישוב ליד קהיר .. וכשהוא כבר במצרים הוא כותב את משנה תורה .. **בתחילת שנות הארבעים שלו אחיו דוד שהיה גם המממן שלו טובע בים עם כל ההון המשפחתי** .. הרמב"ם עובר לעסוק ברפואה בכדי לפרנס את משפחתו ומשפחת אחיו .. **הוא מסרב להתפרנס מלימוד תורה .. ובתקופה זאת הוא כותב את מורה הנבוכים** .. במשך חמש שנים.. 15.35 .. זאב הארווי טוען שהוא שינה גם את ההגות הנוצרית .. תומס אקווינס .. והיו גם ספרי רפואה ואגרות לקהילות ישראל .. איגרות השמד תימן .. תחיית המתים חכמי מונטלפיירי לרבי עובדיה

פרק ראשון צלם אלוהים .. מורה נבוכים הוא בן 177 פרקים מחולק לשלושה חלקים .. וכותב הרמב"ם יש 17.03 מסורת תלמודית שיש סודות בתורה .. ויש לה כמה כינויים... **במסכת חגיגה בתלמוד הבבלי פרק ב מופיעים: סוד מעשה בראשית, ועוד יותר סודי, סוד מעשה מרכבה, ושניהם יחד מכונים פרדס** .. המשנה במאה השנייה לספירה – המאה השלוש עשרה זה מקבל את: פשט, רמז, דרש, סוד. – במקור זו מילה מפרסית ותורגמה ללטינית כ פאראדיס = גן עדן .. **הרמב"ם אומר שזה ידע שנוצר רק בחקירה רציונלית אבל הידע הזה שעל פי הגמרא והמשנה אסור לספר אותו** .. 19.50 במקורות התנאים של המאה השנייה לספירה .. את זה מספרים רק ליחיד .. בתנאי שהוא חכם ומבין מדעתו ... ואותו מלמדים ראשי פרקים ... בעברית תנאית הראשית של גוף הידע .. ושומע אותו הוא אדם חכם המבין מדעתו .. **במסורת הסוד היהודית אתה מעביר רק את ההתחלה והשומע הוא אקטיבי** .. 22.04 ... והרמב"ם אומר רק ראשי פרקים .. וזה רק הרובד הראשון .. **הרמב"ם אומר שהוא מפזר את קטעי הסוד בכל החיבור** .. אומר פרשנו [שמואל אבן תיבון](#) אני משיב פרקים אילו על אילו .. **הקורא הוא גם העורך** .. וזה לא מפני שהוא בלגניסט .. התלמוד הוא טקסט כאוטי והרמב"ם מארגן ומסדר אותו .. חוויה של חלום... 25.49 רובד נוסף .. **עוד אמצעי הצפנה .. והכי מעורר מחלוקת הן הסתירות הפנימיות** .. שמטרתן להסתיר .. ומי שיעלה עליהן יצטרך לפענח אותה .. ולכן אם מביאים לך ציטוט ממורה נבוכים, לא צריך לקנות את זה .. **כלומר זה ספר שחייבים להבין אותו כמכלול שלם** .. זו יצירה הוליסטית .. ואחרי שחוקרים רבים גילו את הסוד הם אמורים לא לגלות אותו .. וזאת בניגוד למשנה תורה שמטרתו להיות בהיר לשבור את המונופול של אליטה למדנית לנגישות ... **להלכה** ...

המטרה של המורה היא לייצר אליטה קטנה שהצליחה לפענח את הספר .. והאחרים שיתרחקו ממנו .. וזה 29.12 אומר שכל מה שאני – מיכה גודמן – הולך להגיד סביר להניח שיש מקום בספר שסותר את מה שאני אומר ... וכך מיכה מבין את הפרויקט של מורה נבוכים .. המבוכה במורה .. **בחקירה רציונליות של המציאות יש שתי מסקנות א. יש אלוהים .. ב. אני לא יודע שום דבר על אלוהים** .. אי אפשר לדמיין אותו ... אי אפשר לתאר ואי אפשר לתאר במילים .. טוב חכם .. **הוא גדול מהשפה .. ממילים .. ומכאן אם אגיד לך זה כבר לא הוא .. ומכאן הסבר של קאנט יש משהו מעבר למשהו שבני אדם יכולים לדמיין ולהבין יש עוד** ... 33.10 ... ומכאן יש מסתורין מוחלט .. שפינוזה **הולך לכפור בזה** .. 34.00 בלעז מציאות אחרת נקראת טרנסצנדנטית ובעברית מקראית הקדוש .. הבלתי נגיש .. ביום כיפור הכוהן הגדול אומר מילה אחת שם האל .. **הרמב"ם הופך את האל למשהו שאי אפשר לתאר לדמיין לחשוב עליו .. ובכך הוא הפך אותו לקדוש המוחלט** .. ואת זה הוא עשה בחקירה רציונלית .. **וכך הוא .. מוכיח שבחקירה רציונלית יש גבולות לרציונליות** ..

ומה זה דת? .. זו מערכת של טקסים ופעולות שכאשר אני מבצע אותן, אני בצורה כזו או אחרת משפיע על 36.16 אלוהים ... זה הפוך לגמרי מהאלוהים של הרמב"ם ... **איזה מין אלוהים זה שאתה יכול להפעיל אותו?** .. 38.55 .. זה אומר יש משחק סכום אפס תאולוגי בין אלוהים לבין הדת ... **זה מרוקן את הדת ממשמעות** ... מה אתם רוצים אלוהים או דת .. האיום הגדול ביותר על הדת מגיע מאנשים שמאמינים באלוהים .. שמחכה לתפילה לתשובה שלי וכועס עלי, האל שמנהל פנקסנות ... האל הזה שאתה מדמיין אינו אלוהים .. **הדת היא הגרסה העתיקה ביותר של .. כפירה** ..

שרטטנו מבוכה .. לפי הרמב"ם התנגשות בין שני רעיונות שאדם מאמין בהם .. ואדם לא מוכן לטשטש את 42.00 .. ההתנגשות הזאת .. **המורה ראשית חושף את המבוכה .. ושנית מנסה לענות עליה** .. **הרמב"ם בונה גשר בין אלוהים לבין הדת .. בשני מהלכים .. ראשית שאלת המצוות** .. לא ריצוי האלוהים .. 43.15 על פי הרמב"ם הן משנות את העולם .. בכך שהן משנות את מי שמקיים אותן .. הוא מאמץ תפיסה של אריסטו .. בני אדם הם יצורים יצירתיים והיצירה הגדולה שלהם היא הם עצמם אישיותם .. לפי מיכה גודמן זה ההבדל הגדול בין תפיסת העולם היווני והמערבי .. המערביים מנסים לייצור דבר באמצעות האישיות שלהם היוונים, בהכללה, יצירת .. החיים שלהם היא האישיות שלהם

סיפור .. מרצה באוניברסיטה בארצות הברית שואל את תלמידיו מה אתם רוצים להיות כשהיו גדולים? .. 46.00 ואז המרצה מפסיק ואומר **אם הייתם ביוון העתיקה אף אחד לא היה עונה, עו"ד, פוליטיקאי או עשיר .. התשובה הייתה גיבור, עניי, נדיב** .. היוונים ראו את האישיות שלהם כאמביציה שלהם. **השאלה ששאלו היוונים זה מי אני**

רוצה להיות .. ויש מחלוקת איך מפתחים אישיות ... 47.35 תשובת אריסטו לשאלה מה שמייצר את האישיות של אדם המידות הן הפעולות של האדם .. וזה בניגוד לחשיבה שהפעולות שלנו נוצרות ע"י התכונות שלנו .. אריסטו נכון אבל זה גם עובד הפוך .. גם מעשים יוצרים תכונות .. הנפש היא כמו הגוף ... 50.12 דוגמה נוספת קמץ .. ככל שאתה נותן יותר זה הופך קל יותר .. וזה הופך להיות חלק ממך .. הרמב"ם: נתת לעני כסף שני דברים השתנו בעולם לעני יש כסף לאוכל / או לסמים או לאלכהול ויותר חשוב שינית משהו בכך .. 52.55 אישיות אידאלית היא כזו .. שכל התכונות שלה הן מאוזנות .. העבודה על האישיות שלנו היא להגיע לאיזון הזה

רמב"ם .. המצוות הן סדרה של פעולות שמשנות אותך .. הוא מתייחס בעשרים וחמישה פרקים במורה 56.24 נבוכים בכדי למפות את כל המצוות ולנמק איך הן יוצרות אדם יותר מאוזן .. **המצוות לא משנות את אלוהים אבל משמעותן היא בשינוי האדם** ... 57.30 בזמן בית המקדש היה צורך במתנות לאלוהים .. תכונת הנדיבות תעבור ליחסים בין בני אדם??!! .. [במקום אחר – תחנות במחשבה החילונית של ד"ר יהי שלום - ההסבר זה פשוט בצורך לעבור ממצב של עובדי אלילים שהיו מקריבים קורבנות אדם כפי שהיו העברים הראשונים למשהו שקרוב לתפיסת ..] הרמב"ם

שנית הנבואה ... הרמב"ם נבואה זה הישג אנושי .. הנביא הוא שמשנתה והוא שמגלה את אלוהים .. זו 58.30 מצוינות אינטלקטואלית .. יש כמה שלמויות – שהן מצוינויות אינטלקטואליות: שלמות שכלית, שלמות מוסרית - אישיות מאוזנת, שלמות של הכח המדמה - הדמיון שלנו ובו שני מאפיינים .. השאלה עד כמה דומה מי שדמיינתם למי שדמיינתם? 1.00.45 שימו לב שבדרך כלל זה די דהוי .. אלא אם כן אתם מוכשרים במיוחד ליצור דמיון של אחד לאחד .. 1.01.18 שנית האפשרות של יצירת דמויות שלא קיימות במציאות .. בעלי דמיון רב יכולים לדמיון ספינת ברזל עפה באוויר .. חיבור של שני דברים ציפור וספינת ברזל .. 1.02.45 השלם מבחינה שכלית זה הפילוסוף או המדען, השלם מוסרית זה הצדיק, השלם בכח המדמה הוא האומן. הנביא הוא מי שיש לו את כל השלמויות .. והוא צריך להיות על גבול האתלט .. אומר הרמב"ם: בחלומות חולמים על מה שמעסיק אותנו .. 1.04.30 כאשר הלכנו לישון, הכח המדמה הופעל .. למי שאישיותו מאוזנת כל התשוקות שלו משוחררות מקנאה או כעס .. אותו נביא בערות עסוק כל הזמן בפילוסופיה ואלוהים .. והכח המדמה מאוד חי .. הכח המדמה בחלומות מראה לנביא את מה שמעסיק אותו וכיוון שהאישיות מאוזנת זה רק השכל .. ואז מה שרואה הנביא זה תמונות של השכל .. דומה לסיפורי מתמטיקאים שהקיצו ופתרו בעיות שעליהם עבדו בערות .. 1.06.55 רגע, זה נבואה? על פי הרמב"ם, כן. כי כל השלמויות התמזגו וכולן יחד גרמו לו לראות את העולם שהוא ברא .. כלומר הנבואה אינה מלמטה למעלה אלא מלמטה למעלה .. זה לא נס ששבר את חוקי הטבע אלא נבואה שרואה את הטבע, נחשפת אליו .. והנביא הוא ה .. !! אדם

הפרויקט של מורה נבוכים הוא לתת משמעות לכל עיקרי הדת גם בתוך תפיסת עולם שאלוהים הוא 1.08.11 גדול מהדת .. במאה השלוש עשרה כשקראו את המורה תגובתם הייתה ... דברנו על המבנה שלוש שכבות ההצפנה .. דברנו על המבוכה בין אלוהים והדת של הרמב"ם והתחלנו לדבר על הפתרון שלו לראות את הנבואה כהישג של האדם ולא כהתגלות אלוהית, והמצוות כמשנה את האדם כך שדת של הרמב"ם תתאים לחלק האלוהי באדם ותוצאה מכך ... 1.09.45 מה יהודי בכל זה? .. כל אחד יזכה בנבואה גם אם הוא לא יהודי .. אבל זה גם הרמב"ם של משנה תורה .. זה לא שפינוזה !!! .. אין יותר מערכת מהרמב"ם ... וצריך לשאול מה .. המבוכה שלו בין מורה נבוכים ומשנה תורה .. והתשובה במפגש הבא

שאלות ... 1.16.25 תשובה למישהו שמתמצא במורה .. הרמב"ם נותן פייט לניסים זה באיגרת לתחיית המתים .. מיכה גודמן לא מכיר מקום אחד בחלק ב פרק כט הוא מעלה היפותזה .. פונה לקהל .. יש חלק במורה שבו הרמב"ם מצטט תזה שאולי כל הניסים בתנך אינם ניסים אלא חלק מהסדר הטבעי .. יש מחזוריות בטבע ופעם ב יקרו דברים מוזרים .. אפשרות של היווצרות היקום .. ומה הפלא שאדם יכול לזהות את התזמון של זה ולהעביר עם שלם בחורבה .. כלומר לא האירוע של קריעת הים אלא שזה קרה בזמן הנכון ומישהו זיהה את זה .. ואם משה זיהה זה לא אירוע על טבעי אלא פיענוח של הטבע .. ולדעת מיכה גודמן הרמב"ם מאמת אותה .. זה הסבר שהוא יכול להזהות אתו .. אחד מהרב פלוגתה של הרמב"ם, רבי משה בן נחמן .. הרמב"ן .. טען שכל אירוע טבעי זה בעצם נס ורק נראה כמו טבעי ... כך שהרמב"ם אומר שכל אירוע ניסי הוא בעצם טבעי, והרמב"ן כל אירוע טבעי זה נס ...

1.16.45 .. שאלה מדהימה של נלי שאומרת שמיכה תאר את הנביא כמו אלוהים .. ההסבר של מיכה .. הרמב"ם
אומר שהפער בין אלוהים לאדם אינו ניתן לגישור .. ניטשה קורא לזה חטא קנאת אלוהים ... **הנביא של הרמב"ם זה
אדם שאין לו שום הבנה באלוהים אבל יש לו הבנה של העולם של אלוהים** .. דוגמה: משה שאל את אלוהים הראני
נא את כבודך ואדעך הרמב"ם מפרש: אלוהים עונה, "לא תוכל לראות את פני כי לא יראה אדם וחי" גם משה לא הבין
את אלוהים .. ואז שואל משה "הראני נא את דרכיך ואדעך" .. הרמב"ם: דרך = הטבע .. ואז אומר אלוהים "אני
אעביר כל טובי על פניך" הרמב"ם כל טובי = פרק א בראשית וירא אלוהים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד" = הוא
רואה את הקוסמוס